

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

izhaja vsako sredo. — Posamezna številka **15 grošev**.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Manjšinsko vprašanje in avtoritarnost.

V avtoritarni državi živimo, ne več v demokratični. Prej je vladala večina nad vlado, večina je odločevala in kar je ona spoznala za pravico, je veljala kot pravica. Novi državni voditelji pa so naglasili avtoritarnost vladanja nove države, da zaživi stanovska samouprava in se stanovni učelnijo v novo državno telo. Ta avtoritarnost ni in ne sme biti diktatura, ki pomeni vlado manjšine nad večino in katere nositelj je ali kaka stranka, tajna policija ali par magnatov, katerih volja velja kot pravica.

Beseda „avtoritaren“ prihaja od latinske besede „auctor“ ter pomeni pričetnika vsega prava, vse pravice. Avtoritaren je n. pr. sodnik, ki ne vpraša za večino ali manjšino tožiteljev ali tožencev in ne za močjo obeh, marveč obe stranki sicer zasliši, razsodi pa po postavi in pravici. To dela tudi avtoritarna vlada, ki ne odločuje ne po večini ali moči, marveč po pravici. Kje je ta pravica zapisana? Kdor ne veruje v pravico, dano ljudem od zgoraj, na to ne ve odgovora. Razum pa, ki ga vodi krščanska vest, ni nikdar v dvomu, kaj je pravica in kaj resnica. Iz krščanske vesti je avtoritarna vlada v državi najvišji sodnik. Če je konec demokracije, v kateri zapoveduje vladi ljudstvo, zmeda in če je v diktaturi ljudstvo suženj vlade, vodi v avtoritarni državi vlada svobodno ljudstvo.

Manjšinsko vprašanje je ostalo v dobi demokracije nerešeno. Nešteti poizkusi ureditve so se izjalovili na tem, da se zastopniki večinskega naroda niso strinjali s pojmovanjem narodnega prava, kot ga je imela in zastopala manjšina. Po demokratičnem načelu je hotel določiti to pravo večinski narod po svojih zastopnikih tako, kot je to prijalo njemu, ne da bi ga vodili pri tem kakoršnikoli ozir na pravico naravne in božje postave. V državah z diktaturami pa se je položaj narodnih manjšin celo še poostri, ker ne prizna diktatura niti pravice svojega, kaj šele manjšinskega naroda. Tako so ostali vsi poizkusi ureditve manjšinskega vprašanja v demokraciji in diktaturi brez uspehov in manjšine so obsojene, da se naprej trpijo nasilje raznarodovanja in neenakopravnosti.

Naše koroško manjšinsko vprašanje in njegovo dosedanje obravnavanje od strani zastopnikov večinskega naroda, naravnost nazorno prikazuje resničnost naše zgornje trditve. Večinski zastopniki (dosedanji!) se krčevito branijo priznanja slovenske manjšine, kot obstoja, in gredo pri tem do absurdnosti, da se sklicuje celo na uspehe svojega raznarodovanja. Njihovo stališče je približno tole: ker se nam je tekem desetletij posrečilo del koroških Slovencev narodnostno ubiti, jim vzeti narodnostni čut in jih raznaroditi, nima manjšina nobene pravice, da tirja svoje raznarodovane brate in sestre nazaj. Zloba takega stališča se pokaže posebno ob dejstvu, da se zastopniki večinskega naroda sklicujejo na neko novo hotenje raznarodovancev, katero so jim ali vcepili umetnim potom ali pa ga celo zamenili z lastnim hotenjem. Sklicevati se na svojo krivico in to krivico nato celo prikazovati kot voljo ljudstva, nad katerim se je krivica zgodila, in kot svojo veliko zaslugo, tako „demokratično“ pojmovanje manjšinskega prava ni niti več kratkovidno ali nesmiselno, marveč resnično zlobno.

Kar velja v vprašanju nove ureditve države v velikem, velja za ureditev manjšinskega vprašanja v malem. Zloraba demokratične misli in terorizem nimata v avtoritarno vladani državi nobene pravice do obstoja. Kar velja, je edino: življenska pravica narodne manjšine, ukoreninjena v naravnem in božjem pravu ter narekovana od krščanske vesti. Kot je bila avtoritarna vlada pogumna in močna dovolj, da je zlomila vse teroristične po-

izkuse krogov, ki so si znali v dobi demokracije priboriti oblast in si podrediti pravico, v velikem državnem področju, tako je upravičena in dolžna, da zlomi tudi v manjšinskem področju vsak terorizem in vsako nasilje. Objektivna pravica, ki jo vodi v državnem poslu in jo usposablja ter legitimira kot najvišjega sodnika v državi, je in ostane edino vodilo tudi za ureditev manjšinskega vprašanja.

Izza zadnje dobe so nam znani številni poizkusi neke nemško-nacionalne organizacije, da pripravi

v koroškem manjšinskem vprašanju nejasnost in zmedo ter onemogoči naravni razvoj. Čujemo celo, da pripravljajo ti krogi proti šolskim zahtevam manjšine ostro kampanjo, ki naj bo vidna v raznih demonstracijah in protestih. Te demonstracije in proteste nameravajo potem seveda po demokratičnem principu razglasiti kot ljudsko željo in gibanje. Pred vsem tem jih zamoremo samo svariti. Kajti doba, v kateri živi danes naša država z vsemi svojimi državljani, mora streti vsakogar, ki predpostavlja svoje cilje njenim ciljem. ro.

Nič razveseljivega v Evropi.

Anglija in Nemčija sta sklenili „uvodni sporazum za širšo mednarodno pogodbo o pomorski razorožitvi“. Po tem sporazumu ima Nemčija pravico, da zgradi brodovje, ki ne sme biti večje od 35 odstotkov angleškega brodovja. Sklep te pogodbe je bil sunek, ki je razgibal vso Evropo. Z njo so posebno nezadovoljni Francozi, ki vidijo v pogodbi kršitev dosedanjih dogovorov in dosedanega prijateljstva med vesilami. Takoj po sklepu pogodbe je odpotoval v Pariz angleški minister Eden, da prepriča Francoze o nujnosti sklepa. Ni se mu posrečilo, da bi jih prepričal o tem, da Anglija s sporazumom z Nemčijo ni kršila dogovora v Stresi, da bo sodelovala z Francijo in Italijo. Iz Pariza je Eden nato odpotoval v Rim, da pojasni še Mussoliniju, kaj je Anglijo napotilo k sporazumu z Nemčijo. Izgleda, da bo našel tam več razumevanja.

Danes je Italija nevoljna na Anglijo zaradi abesinskega vprašanja, v katerem Anglija Italijanom noče puščati prostih rok, marveč grozi, da poseže v slučaju dejanskega spopada s svojo vojsko vmes. Tako je odlična fašistična obseba naslovila v nekem francoskem listu na Anglijo sledeče značilne besede: Leta 1915 je dobila Italija od Francije in Anglije dalekosežne obljube tudi glede Afrike. Ko pa je bil konec vojne, so angleški diplomati italijanskim državnikom čarali pred oči važnost Trsta, Reke in jadranske obale. Medtem sta Anglija in Francija delili ogromne pokrajine v Afriki. Sedaj straši Anglija Italijane pred slovan-

stvom in germanstvom v želji, da pustimo Afriko.“ — Italija je v odgovor popustila v podonavskem vprašanju in zahteva od Francije in Anglije, naj istotako prevzameta jamstvo za nespremenjen stalež v Podonavju.

Nemčija se raduje uspeha v Londonu. Čim so sedaj opazili Nemci ugodna tla za zblizanje z Italijo, so — vsaj na zunaj — takoj popustili v abesinskem vprašanju in se celo postavili na italijansko stališče. Danes se obe državi že pogajata. Da pomirijo Evropo, so se Nemci izjavili celo pripravljene, da pod gotovimi pogoji vstopijo v Zvezo narodov.

V jedru pa je šlo minule dni v Evropi za to, kam se odločijo evropske države: v nemško-fašistično ali sovjetsko rusko fronto. Anglija je za Nemčijo, tudi Italija ne bo dolgo oklevala. Od Francije in njenih zaveznic pa je pričakovati, da bodo ostale dosedanji smeri zveste in utrjevale prijateljstvo z Rusijo. Francija in Čehoslovaška sta že sklenili z njo prijateljsko pogodbo, sedaj gre še za Rumunijo in Jugoslavijo, ki se bosta slejkoprej odločili.

Avstrija ostaja med obema frontama. Bolj kot kedaj navezana na svoje krščansko poslanstvo, bo zamogla ohraniti svojo neodvisnost le iz notranje doslednosti. Vsako popuščanje v osnovni zamisli nove države jo bo bolj kot dosedaj slabilo, določnost zastavljene smeri in cilja pa krepila in jačila.

Jugoslavija.

Vlada dr. Bogoljuba Jevtiča je odstopila, ko so njeni hrvatski ministri podali ostavko. Nato je pozval princ regent Pavle k sebi voditelje ostalih jugoslovanskih strank, med drugimi tudi voditelja Hrvatov dr. Vladka Mačka in dr. Antona Korošca, voditelja bivše Slovenske ljudske stranke. Ko je dr. Maček prispel v Beograd, ga je pričakovala velika množica in mu navdušeno vzklikala. Izza njegovega bivanja v prestolnici pripovedujejo sledeči dogodek: Ko se je dr. Maček vozil v odprtem avtomobilu k generalu Živkoviču, se naenkrat pojavi na cesti mladi kralj Peter, jahajoč na konju. Voditelj Hrvatov ga spoštljivo pozdravi, mladi kralj pa mu prijazno odzdravi s salutiranjem. Beograjskim časnikarjem je Maček podal izjavo, da njegovi poslanci ne bodo šli v sedanjo skupščino, so pa za vsako pot k sporazumu. Hrvati so za državo, monarhijo in sedanjo kraljevsko družino in za to, da napram inozemstvu nastopa samo enoten jugoslovanski narod.

V noči na ponedeljek 24. junija je bila sestavljena nova vlada, kateri predseduje dosedanji finančni minister Stojadinovič, zunanji minister je Kumanudi, vojni minister dosedanji minister Živkovič, notranji minister dr. Anton Korošec, poljedelski minister pa voditelj muslima-

nov dr. Spahović. Nova vlada bo do jeseni izdelala nov volilni zakon, dovolila svobodo zborovanj in tako pripravila pot k sodelovanju vseh treh narodov na bodoči usodi Jugoslavije.

Iz naše države. Koncem minulega tedna je zasedal ministrski svet, ki je med drugim sklenil, da se s 1. julijem zviša število podoficirjev in šarž zvezne vojske. V državi bo izdelan seznam vseh prebivalcev, v katerem bo ime in bivališče vseh oseb, ki bivajo v državi. Sklenjen je tudi zakon, ki naj pripravi potrebne zvezne prispevke za gradnjo nevojaških cest v deželah. — Razpuščena je nacistična zveza bivših frontnih bojnikov. — 14.000 braniteljem avstrijske neodvisnosti iz februarske in julijske revolucije je vlada preskrbela delo.

Slovanske države in manjšinsko vprašanje. Ko je bival čehoslovaški minister dr. Beneš v Moskvi in so se posvetovali o sovjetsko-čehoslovaški pogodbi, so pisale „Lidove Novini“, veliki čehoslovaški list, med drugim tole: Čehoslovaška je kot sovjetska Rusija narodnim manjšinam ne samo priznala življenske pravice, marveč jim je tudi v kulturnem pogledu dala več, kot je po mednarodnih pogodbah dolžna dati. Ne sovjetska Rusija in ne Čehoslovaška nočeta niti koščka tuje zemlje,

zato pa tudi ne odstopita niti koščka svoje zemlje, marveč bosta svojo zemljo branili do slednje kaplje krvi.

Nemci v Jugoslaviji. Mariborski „Večernik“ je pred tedni opozoril javnost na delovanje organizacije jugoslovanskih Nemcev, ki sprejema v svoje vrste ne samo člane-Nemce, marveč tudi ljudi, ki so po svojih starših, prednikih ali celo po vsem izvoru Slovenci in jih je le nasilno politično raznarodovanje za časa bivše Avstrije spravilo med Nemce. Med drugim pravi, „da dorašča prav generacija v Jugoslaviji rojenih ali vsaj doraslih sinov in hčera ter potujčencev v čisto nemškem nacionalnem in celo skrajno šovinističnem duhu“! Na članek je odgovorila celjska „Deutsche Zeitung“ med drugim: „Nemški „Kulturbund“ načelno in odločno odklanja sprejemanje Slovencev in slovenskih otrok. Odklanjamo odločno, da bi hoteli koga germanizirati, vabimo le take člane in delamo le s takimi, ki se prostovoljno priznavajo k nemškemu narodu. Od vseh, ki hočejo k nam ali nam hočejo zaupati svoje otroke, zahtevamo pismeno potrdilo, da so Nemci in se v družini poslužujejo nemškega jezika...“ Mariborski dnevnik odgovarja, da nikakor ni resnična trditev člankarja v nemškem glasilu, da kulturna organizacija odklanja tiste, ki imajo slovenske prednike in so Slovenci. Dnevnik nadaljuje: „Če se more in sme vsak državljani svobodno priznavati h katerikoli narodnosti po svoji lastni volji, je mogoče napraviti iz vsakega človeka to, kar mu po naključju pade v glavo, ne samo iz Slovenca Nemca, ali iz Nemca Slovenca, ampak prav tako tudi Španca, Angleža, Šveda ali celo — Kitajca. Radovedni smo, če bi naši ali katerikoli Nemci priznali kateremukoli svojem rojaku, da je Kitajec, ako bi mu naenkrat šinilo v glavo, da hoče biti član velikega kitajskega naroda, in če bi Kitajci tega Nemca sprejeli v svoje kitajske vrste. Vsak človek pripada celo še ponekaj generacijah v tujem narodnem krogu vzgojenih ljudi prvotni narodnosti, ker je vse njegovo najgloblje duhovno bistvo prekvašeno z bitnostjo te narodnosti. Še manj more torej nekdo postati Nemec, ako sta mu celo še oče in mati Slovenca. Narodnost je tako globoko zasedrana, da je celo „občevanje v družini“ v kateremkoli jeziku ne more spremeniti. Na tem načelu stoji tudi narodno-socialistična Nemčija, kar je po samem državnem voditelju Adolfu Hitlerju že ponovno naglasila. Nemec, četudi katolik ali protestant, ki je po obeh ali po enem samem predniku židovskega pokoljenja, v sedanji Nemčiji ni „reintegrirani“ in ga prištejajo k židom. Slovenci, ki so doma, med svojim slovenskim kompaktnim sosedstvom postali Nemci za časa bivše Avstrije, so in ostanejo umetno ustvarjeni odpadniki. Tem smo odrekli, odrekamo in bomo odrekli vedno

vsako pravico, da se štejejo za Nemce. Nemške skupine med kompaktnim slovenskim življenjem na naših tleh so tuja telesa v našem narodnem telesu, kot so Slovenci n. pr. v Nemčiji, potujčeni pa so le izgubljeni, ki se morajo vrniti k svoji narodnosti.“

Tako pišejo Japonci o Evropi. Veliki japonski dnevnik „Yomiuri“ piše pod naslovom „Dežele zahajajočega sonca so v nezavesti“ sledeče: Kamren so vrgli nacisti v blatno evropsko vodo in dvignili so se visoki valovi. Simon je letel v Berlin, Mussolini je lajal, Francija je postala blazna. Verzajska pogodba ni ničesar uredila iz temelja.

Ranjeni volk liže svoje rane in jih le še bolj poglojuje. Evropa ne more biti več rešena. Le kdor ne pozna svetovne zgodovine, bi si lahko mislil, da bi državniki zamogli Evropo rešiti. Nezavest, prepiri, nove rane, vsled starosti žalosten konec, to je usoda Evrope. Moti se tudi, kdor veruje v novo vojno. Evropa je preslaba, da bi vodila vojno. Premalo poguma in življenske sile ima. Kar koli se še zgodi v Evropi, ni več za svet nobene pomena. Svet bo samo opazoval, kako propada in se uničuje Evropa v sebi.

Ljubo doma, kdor ga ima.

Svet je proletariziran. Namesto da bi ob vrhuncu moderne tehnike in civilizacije bil sleherni bogat vsaj toliko, da bi imel zase in za svojo družino svoj mali dom na koščku svoje zemlje, je danes tako, da morajo celo oni, ki že imajo svoje domove in svojo zemljo, trepetati za svojo posest. Da ne bi bilo toliko razdedinjenih in razlaščenih, da ne bi bilo toliko strahu pred izgubo slednje posesti, manj bi bilo med nami obupa in manj duševnih blodenj. Vsi revolucionarni pokreti in vse želje po nasihih prevratih, vse to se nam v svojem koncu zdi kot zadnji krik obupanega človeštva, katerega so oropali najdražjega, kar zamore posedati na tej bori zemlji: doma.

Poglejte kmeta-gospodarja, ki se tudi danes še drži na svojem posestvu in ki še danes raste iz svoje zemlje! V vsem njegovem mišljenju in govorjenju se izraža neka stalnost in umirjenost, njegova žrtev in njegovo življenje imata pred seboj nek neposreden cilj. Utrditi in okrepiti domačo posest, svoj dom, je dobremu gospodarju ono vodilo, ki ga navaja k žrtvam in neumornem delu. Na svoji zemlji trpi in si pritrjuje mnogo udobnost v misli, da bo rastle njegov dom svoboden, nezadolžen ob njegovem trpljenju in njegovi žrtvi. Res zavidanja so vredni posestniki-gospodarji, katerih skrb je tudi danes še posvečena najdražjemu, kar more posedati kaka družina, prijetnemu in toplemu domu. Doma v družinskem krogu se odpočijeta telo in duh in si nabirata novih sil za novo delo. Teh ustaljenih ljudi življenje

ne tira in ne peha z dneva v dan, iz leta v leto, kot tako mnoge na tej naši mali zemlji, ki si po večdesetletnem garantu želijo le še zadnje, kar si zamore človek želeti po trudapolnem delu: mir in počitek. Koliko jih je, ki si v skrbi za vsakdanji kruh niti v starosti ne morejo privoščiti zasluženega pokoja in ki vsi bedni v dušah in izmučeni na telesih še v zadnjih letih svojega življenja trepetajo za grizljaj suhega kruha. Starostne rente, pokojnine in kar je moderni svet še iznašel, da ustvari izčrpanim in utrujenim mirna zadnja leta, vse se zdi le kot nekako nadomestilo za ono, kar ima priden gospodar po desetletjih truda in napore, ko se umakne mlademu nasledniku in z njim vred zamore gledati vidni blagoslov, ki rosi iz njegovega dela nad njegovim domom.

Dom ustvarja trezne in socialne ljudi. Kje so se rodile vse temne misli brezboštva, razrednega in nacionalnega sovraštva, sebičnosti in pohlepa? Gotovo ne tam, kjer sta dom in zemlja v časti in kjer živi rod, po delu in žrtvi umirjen in plemeniten ter ustaljen v svoji duši. Blodnje duha se porajajo le iz neurejenega življenja, notranjega in zunanjega.

V vsej današnji razrvanosti in razbičanosti modernega rodu v svetu spet vstaja želja po zemlji in domu. Vedno silnejša postaja, čim bolj se temni oblaki gospodarskega in socialnega neba. Nbroj organizacij že obstoja, ki skušajo svojim članom pripomagati do lastnega doma in lastnega koščka zemlje. Država sama naravnava svojo gospodarsko politiko vedno bolj na to, da ohrani sedanje domove in pomaga onim, ki bi si radi ustanovili nove domove. In če gledamo velemesta, obdana od številnih malih hišic in vrtov, kjer meščani preživljajo svoje proste dneve v preprostem vrtnarskem in kmetiškem poslu, ali ni tudi ta pojav porojen iz taiste želje, ki je lastna vsemu modernemu rodu?

Ljubo doma, kdor ga ima! Naj ga varuje in ščiti v teh težkih gospodarskih prilikah, žrtvuje naj zanj in se trudi, da ga utrdi še bolj! Ko bo njegovo dušo najbolj stiskal obup in ko se bo zaman obračal za rešiteljem in rešitvijo, doma in v domu bo spet našel mir in uteho in spet bo iznova zagrabil za kramp in lopato in začel novo življenje od pričetka. Kdor pa nima doma, naj posveti vse svoje sile temu, da si ga ustanovi. Če bi bil njegov dom in košček njegove zemlje še tako skromen in boren, vedno spet bo vrela iz njega neka tajna sila, ki ga bo jačila in krepila v njegovih težkih urah.

Zemlja je koncem konca tudi danes kljub vsej kemični in prirodoslovni znanosti še vedno velika skrivnost človeškemu rodu in njene zadnje skrivnosti ne bo človeški um nikdar dognal. Ker ta skrivnost je skrivnost življenja. Tako počiva tudi v domu, na katerem se preživlja človeška družina.

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(35. nadaljevanje.)

A kovačica je molčala. Molčala je celo, ko je grozil, da jo ubije, ali da zažge dom. „Bo vsaj vsemu konec!“ Včasih je kričal in besnel tako, da je prihitel iz mlina stari Matija, v strahu, da ubije pijanec ženo in hčer. Molčala je, ker je bilo srce čisto in se ni zavedalo greha. Pregledovala je večkrat vse življenje, vsa leta, mesece in dni je razgrnila pred dušo, vsa svoja dela je poklicala iz groba preteklosti in se je vprašala resno in odkrito: „Kje je greh? Oni greh, ki je vse to kazen za njega!“

A glej, ni ga bilo. In zavest, da krivda ni na njeni vesti, ji je dajala spet in spet nove moči, jo je dvigala spet in spet.

A trpela je, ker je videla trpeti hčer. Stisnilo se ji je srce vsakokrat, ko je pogledala Minka, ležečo na postelji blede, tiho, pogreznjeno v nemo žalost. Globoka je morala biti rana, ki je bolehalo na nji srce, tem bolj pekoča in nevarna, ker je bila skrita.

„Olajšaj si srce, Minka. Povej mi vse!“

Nemo je odkimala bolnica. Oči so strmele v strop, zamišljeno, kakor bi gledale v preteklost, sladkosti in bridkosti polno.

Nalahko, kakor detetu, ji je gladila mehke svilnite lase.

„Tako umreš pod tem bremenom, dete.“

„Naj, mati! Zaslužila sem smrt.“

Srce materino je prebodel nov meč.

„Ali me ljubiš tako malo, Minka, da si želiš smrti?“

„Nekdaj, ko sem bila vredna vaše ljubezni, vas nisem, zdaj vas. Zato si želim smrti. Ker veselja vam ne delam.“

Ko je bil kovač pijan, se mu ni smilila tudi bolnica.

„Takšna si se vrnila! Ali nisi mogla umreti v tujini! Bi mi vsaj ne delala sramote. Pred časom me spraviš pod zemljo.“

Minka je molčala. Le oči so zrle s čudnim sijajem v očeta, opotekajočega se po sobi ali sedečega sključeno na klopi, vzdihujočega in jecajočega, kakor bi se mu godila najhujša krivica na vsem širnem svetu... Včasih je poskusila vstati ob takih bridkih hipih; a je bila preslaba. V srcu je peklo, in pod njo je gorela postelja. Opuščenja je prišla prosit v očetovo hišo, usmiljenja. Ljubezni, ki jo je varala v nji tujina tako neusmiljeno, je prišla iskat k roditeljema. Zdaj bi jo umevala, zdaj bi jo cenila. A glej, našla je le polovično, le v srcu materinem je še večja nego kdaj poprej. A vse to zatemni in zagreni brezsrčnost očetova in žaleča njegova sirovost.

In tako se je zgodilo, da je stegnila spet tujina roko po nji, napol svoji hčerki, napol svoji lastnini.

„Vrni se, Minka!“ — Glej, ljubezni si šla iskat domov, opuščenja. A kako te je potolažilo opuščenje roditeljev? Kako te je osrečila ljubezen domovinina? Resnično, bolj te osreči moja! Zapri oči, Minka, vdaj se toku, vsi in brez obotavljanja, plavaj in ne misli ničesar, ne na prihodnji hip, ne na jutri, ne na konec. Ljubezen za trenutek — potem? Nič! Smrt in konec!“

Zahrepenele so oči skozi okno, na pot, vijočo se ob hiši, širno in prosto, ne vprašajočo ne kod, ne kam, ne očitajočo nikoli: „Zakaj, o Minka, zakaj?“ Zahrepenele so misli, zahrepenelo je ranjeno, trpeče srce.

„Pustite me, mati, da pojdem spet.“

Na kolena je padla pred posteljo starka, kakor bi se zgrudila v prah pred najčistejšo, vso brezmadežno, pred Materjo božjo.

„Povej, kaj sem zagrešila, da me zapuščaš spet?“

Bolnica je vzdrtela, je zaklopila oči in je zajecala kakor v smrtnem boju... Kje je ljubezen, o Minka? Iskala si jo v tujini in si se varala in si poplačala kratki sen o sreči s potoki solz, s srčno krvjo. Kje je ljubezen, o Minka, velika, resnična, vse žrtvujoča, nikdar omahujoča? — Glej, v srcu materinem je in nikjer drugje na vsem širnem svetu!

Tedaj se je razgrnila pred bolnico velika skrivnost življenja, zastarta premnogim vse dni do smrti: da ljubezen enega edinega vdanega srca premaga vse in zaceli vse rane, ker je močnejša nego ves svet. Naj močnejša pa je ljubezen materina.

Nenadoma se je dvignila v postelji, je naslonila blede lice na še bledejšo materino, prvokrat, odkar se je vrnila, in se je oklenila ljubeče in tesno.

„Ljubili ste me preveč, mati, to je ves vaš greh...“

Drugo jutro se je oglasila mati po službi božji pri mladem župniku in ga je prosila, naj obiše bolno hčerko.

(Dalje sledi.)

nica, neka čudovita, tajna sila. Morda zato, ker smo vsi, prav vsi, v svojem srcu in duši končno le brezdomci, ki potujemo skozi življenje kot tujci in si želimo le eno: oddiha in počitka nekje doma. —r.

DOMAČE NOVICE

V petek dne 5. julija slavi Cerkev slovanska apostola sv. Cirila in Metoda. Starodavni naš običaj je, da ju počastimo na predvečer s kresovi. In prav je, če se držimo starih običajev in navad.

Odločna izjava kmetov Leške doline (Lessachtal) na gornji Zili. V nedeljo 16. junija so se zbrali leški kmetje in poslali tole izjavo v našo Avstrijo: „Vsi avstrijski državljanji napovemo, če hočemo biti res pravi in verni Avstrijci, skupni in neizprosni boj vsem uradnikom in drugim osebam, ki so plačane od nas krščanskih Avstrijev in so še vedno v toku prejšnjega liberalizma. Neizprosen jim boj! Proč z njimi!“ — Temu odločnemu koraku nemških kmetov se moramo pridružiti tudi mi koroški Slovenci in moramo protestirati proti terorju, ki ga hočejo razni tudi med nami še naprej uganjati.

Ali se tako dela reklama za tujski promet? (Logavas.) V nedeljo 9. t. m. je obiskala naš kraj slovenska družba z Bleda, ki se je vračala z avtom iz Gospe Svete in Celovca preko Vrbe domov. Ustavila se je v eni tukajšnjih gostiln. V domači slovenski besedi kramljaje se je zabavala sama medseboj. To pa očitno ni bilo povšeči nekaterim navzočim priseljencem. Začeli so izletniško družbo izzivati, ji groziti in jo celo hoteli dejansko napasti. Navzoči naši možje so usiljivce poučili boljših manir. Izletniki so se nato poslovili ter domačinom zahvalili za njihov odločni nastop. In sedaj, čujte: drugi dan so izivači vložili pri o-rožništvu ovadbo proti napadenim. Nadejamo se, da bo oblast dotičnike primerno poučila, kako se pospešuje tujski promet.

Dolina—Pokrče. Veliki romarski shod se vrši v nedeljo 7. julija v Dolini. Na predvečer ob pol 8. uri blagoslov in spovedovanje. V nedeljo od 4. ure zjutraj priložnost za sv. spoved. Sv. maše od 6. ure zjutraj naprej. Pričakujemo najmanj 6 duhovnikov, pelo se bo pri sv. mašah slovensko, pri sv. maši ob 8. uri pa nemško, pri zadnji latinsko. Prihitite k Mariji v Dolino! Župnijski urad Pokrče.

Št. Jakob v Rožu. (Zahvala.) Načelstvo slovenske požarne brambe v Št. Jakobu v Rožu se tem potom zahvaljuje Jugoslovanski gasilski zajednici Dravske banovine za topli sprejem in gostoljubje, izkazano povodom gasilske razstave ljubljanskega velesejma članom-gasilcem. Bog plačaj!

Zanimive freskoslike v štebenjski cerkvi pri Globasnici. Lani že smo poročali, da se je pri slikanju naše cerkve prikazala na severni notranji steni velika, na mokro pripravljena slika „Kalvarija“, ki predstavlja križanega Jezusa med dvema razbojnikoma in skupino ljudi pod križem. Slika je bila še precej ohranjena in je ena izmed največjih slik v deželi, velika okoli 14 kvadratnih metrov. Dunajska vlada je dala za popravo 300 S, akademični slikar g. Avgust Veiter pa je sliko v 3 tednih lepo in okusno popravil, da ga je deželni konzervator g. dr. Demus pohvalil na licu mesta. Slikanje je bilo jako težavno: slikar je imel pred seboj trdo nalogo, ker ni smela slika nikakor izgubiti svojega starega značaja, na drugi strani je bilo treba veliko poprave, da je ugajala faranom. To se je slikarju izvrstno posrečilo. Med slikanjem je odkril letnico 1575, kar mu je dobro služilo pri njegovem delu. Pri tem delu se je prišlo na to, da je bila tudi ta slika še enkrat z barvami preslikana, nekako v času Jožefa II. z apnom prebeljena in leta 1882, ko se je cerkev belila, ponovno prebeljena. Živijo še stari ljudje, ki trdijo, da so to leto videli drugkrat in to temeljito, kako se je slika prebelila. Tedanji slikar je imel ogromno in zamudno delo, predno je odkril in popravil izvirno sliko. Slika sama napravi globok utis na vsakogar in mnogi se kar ne morejo ločiti od nje. Na njej je Jezus z nagnjeno glavo že mrtev, njegovo brezkrvno telo pa obdaja božji sijaj, desni razbojnik, ki ima obe roki in nogi zdrobljeni, ne kaže bolečin in gleda zamaknjeno in s smehljajem k Jezusu, ki mu je pred trenutki govoril tolažilne besede: „Še danes boš z menoj v raj. Obraz levega razbojnika je res razbojniški, trdovratno, poln jeze in obupa gleda v tla. Devica Marija pada na kolena, kakor bi hotela omedleti, njena sestra Marija Kleofova jo podpira, Marija Magdalena pa poklada obe roki na mater sedmere žalosti. V ozadju gleda

sv. Janez potrta na žalostni prizor. Stotnik na bellem konju daje znamenje vojaku Longinu, naj prebode božje srce. Longin to povelje že izvršuje. Na desni od vojaka je drugi vojak s sulico v roki in gleda Longina, njegov сосед pa drži palico z gobo. Čisto na desni prihaja smejoč se vojak s ščitom v eni in mečem v drugi roki. Vojaki so oblečeni deloma zgodovinsko, deloma kot vojaki srednjega veka (Lanzknehti). V ozadju prikazuje slika Jeruzalem, deloma pa kako srednjeveško mesto s cerkvijo in več zvoniki. Ta slika nadkrijuje vse štiri lepe oltarje, nasproti ji ležeča okna jo krasno razsvetljujejo. Že lani smo osnažili in prenovili oltarje, zlatino smo očistili s preprostim sredstvom, skorjami kruha, sedaj je prebarvana tudi obhajilna miza in stoletne cerkvene klopi so lakirane, prižnica prenovljena, tako da izgleda cerkev kot bi bila nova. Še neko posebnost ima naša cerkev: iz zvonika vodijo železna vrata v cerkveno podstrešje in so meter in pol visoka ter 70 cm široka. Vrata so napravljena iz samih oklepov, nekaj jih je precej umetnih. G. Veiter je ta vrata fotografiral kot posebno umetnost in zanimivost. J. K.

Pečnica. Abiturijenta imamo v fari, rojaka Rudolfa Zeichna, ki je dovršil študij v šentpavelski gimnaziji. Odločil se je sedaj za bogoslovje v veselje naše in še posebno svoje matere. Tako upamo, da bomo imeli na Pečnici 1941 novo sv. mašo po skoroda trideset letih. Zadnje je namreč daroval č. dr. Janko Arnejc, sedaj župnik na Trsteniku na Gorenjskem. Leta 1851 pa je tukaj primiciral č. Valentin Božič, ki je umrl leta 1895 kot župnik v Pokrčah.

Šimna Pegrina zadnja pot. (Galicija.) Fara in vsa okolica je zaihtela ob vesti, da je po kratki bolezni preminul Šimen Pegrin, p. d. Narad v Abrijah. Bil je mož najboljših let, steber domačega slovenskega življa v Galiciji, prvi predsednik novoustavljenege izobr. društva, tajnik slov. posojilnice, vodja krajnega kmetijskega odbora, načelnik šolskega sveta. In kar je bil najbolj: izbo-ren gospodar, skrben in dober oče in mož svoje družinice. Sredi delavnega življenja je odšel. Pogreb se je vršil v petek 21. junija. Ogromna množica se je vila od hiše žalosti med zorečimi njivami k farni cerkvi, spredaj možje, šolski otroci z ravn. g. Krainzem in učiteljstvom, gasilci in vrsta sočustvujočih žen in mater. Mašo zadušnico ja daroval č. župnik Rudl in ob asistenci č. karitastajnika opravil pogrebne obrede. Ob odprtem grobu je nato govoril med jokom in ihtenjem žalujočih tajnik Katoliške akcije in slikal rajnega kot ravnega in plemenitega moža, ki je sredi dela in truda odšel po plačilo. „Ni umrl, le odšel je in naj ne jokajo žena in otročički, saj On, ki mu je življenje dal in vzel, bo skrbel zanje še naprej!“ V imenu kulturnih in gospodarskih organizacij mu je govoril v slovo urednik g. Zwitter, ki je pokazal rajnega kot odločnega sinu Cerkve, neustrašnega člana slovenske narodne družine in zvestega državljanja. Nato je izrekel rajnemu zahvalo za njegovo delo v šolskem odseku g. ravn. Krainz. Po tolažilnih in zahvalnih besedah č. g. župnika je mešani zbor dovršeno odpel dve žalostinki, narkar se je ob ihtenju premnogih zaprl grob z dragim očetom, možem in prijateljem. Naj počiva v Bogu! Žalujoči vdovi in malim otročičem naše toplo sožalje!

Drobiž. Koncem tega tedna biva v deželi nadvojvoda Evgen, ki bo sprejemal častne diplome za Otona Habsburškega. — 18. junija so pokopali gospo Frančiško Hafner, pd. Kočmarjevo v Spodnjih Krčanjah. Rajna je bila mati župnika Urha Hafnerja v Tinjah pri Slovenski Bistrici. Stara je bila 84 let. N. p. v m. — Karunjaku v Zagorju je lisica odnesla vse kokoši do zadnje. Ravno je delal pred kajžo grablje, ko začuje kokodajsk zadnje svoje kokoši. Že jo je držala lisica v gobcu, ko jo Karunjak zgrabi. Lisica izpusti kokoš in ga ugrizne v roko, kokoš odrči brez repa, lisica pa jo pred Karunjakovim nosom odkuri v gozd. — Minuli teden je bilo opaziti, da pričenjajo nacisti spet s svojim delovanjem. Tako so namazali več celovških hiš v kljukastimi križi. Tudi po deželi je čutiti v gotovih krogih živahno gibanje, kateremu bomo, ker zadeva tudi nas, posvetili polno pozornost.

**Inserirajte
v „Koroškem Slovencu“!**

NAŠA PROSVETA

Društvom v pojasnilo! Prepoved zborovanj, ki je izšla minuli teden, se tiče samo zborovanj politične vsebine. Kulturne prireditve, igre, koncerti, tekme i. dr. s tem niso prizadete.

Beseda igravcem na naših odrih. Često je slišati, da igralci naših odrov niso vedno najboljši člani katoliških prosvetnih organizacij. Res je, da so si igralci marsikod prikrojili včasih posebna pravila, da so se držali svojega reda in si posvoje razlagali krščanske dolžnosti, misleč, da je njim marsikaj dovoljeno, kar društvenim članom ni itd. Ni čuda, da se je marsikdo z besedo obregnil ob sumljivo večerno „druščino“. Morda je igrski vodja moral večkrat sam prositi starše, ki jim je bila prva skrb ohraniti lepoto mlade duše, da so svojega otroka pustili k večernim vajam. Morda je moral celo na svojo odgovornost obljubiti, da bo pazil nanj in še nekoga oskrbel, da ga spremlja domov. Na nas samih je ležeče, fantje in dekleta z naših odrov, da z zglednim življenjem in obnašanjem ovržemo ljudsko mnenje o sumljivi večerni druščini, da bo vsaka mati lahko brez skrbi svojega otroka zaupala za nekaj ur na teden odrski družini, brez bojazni, da bi v tem času obledela lepota njegove duše. (Iz „Ljudskega odra“.)

Iz velikovške okolice. Preveč me je mikalo, da si ne bi bil ogledal „Miklovo Zale“, katero so podajali Škocijanarji na šentrupertskem odru. In reči moram, da so izvrstno igrali. Taka igra vpliva v narodnem oziru vzgojno ne samo na zavedne, marveč tudi na nezavedne. Opažam, da se ljudje iz naših krajev vedno rajše udeležujejo šentrupertskih predstav in to ne samo zavedni, marveč tudi drugi. Tako so na zadnje prireditve došli celo trušenjski in šentjurski fantje in bili polni hvale nad škocijansko igro. Lepa slovenska predstava na odru ovrže pri vsakomur prigojeno omaloževanje in naučeno preziranje maternega slovenskega jezika. Če bi Škocijanarji še enkrat prišli v Št. Rupert, bi bila dvorana še enkrat polna. Posebnega pomena so take prireditve za šolarje, ker se pri njih dopolnjuje znanje domače zgodovine na najnazornejši način. Končno smem še trditi, da bi še drugod severno od Drave fantje in dekleta radi podajali kako slovensko igro na svojem odru, veselje je med njimi za tovrstno udejstvovanje in tudi dobrih oderskih talentov ne manjka. Kot marsikod drugod pa je v naših krajih tako, da ti peščica zagrizencev terorizira večino domačega ljudstva s čisto okrutnimi sredstvi, največ pač v strahu, da se nekoč ne izvije njihovi „kurateli“. Francej.

25letnica izobr. društva v Žvabeku. Na Križevu 30. majnika smo praznovali 25letni jubilej našega društva. Kljub bolj slabemu vremenu se je slavnosti udeležilo precejšnje število občinstva. Predsednik društva je otvoril prireditve s pozdravom udeležencem in prijateljem. Posebej je pozdravil ustanovitelja in duševnega vodjo č. g. župnika in č. g. dr. Zeichna kot slavnostnega govornika, nadalje libuški moški zbor in v naslednjem kratko orisal namen in pomen prireditve, se spomnil vseh iz društvenih vrst, ki jih že krije črna zemlja, posebno fantov-vojakov, ki so v svetovni vojni padli za svojo domovino. Nato je društvo poklonilo svojemu ustanovitelju č. g. svetniku Uranšku kot skromen zunanji znak svoje hvaležnosti častno diploma, v kateri je celovški slikar g. Benedik v simbolih prav nazorno izrazil voditeljevo delovanje za blagor žvabeške mladine. Ljubi Bog naj ohrani priljubljenega voditelja mladine še zanaprej čilega in zdravega v naši sredi! Sledil je slavnostni govor č. g. dr. Zeichna, ki je povdaril namen in pomen izobraževalnega društva za mladino in njeno bodočnost. Nato so društveniki igrali „Dom“ s skrbjo in pozornostjo ter v polno zadovoljnost občinstva. Tudi igralci-novinci so se prav dobro izkazali. Po prireditvi je sledil prijeten zabaven večer, katerega je olepšal neumorni libuški moški zbor pod vodstvom g. Hartmanna. Veselo in krepko je donela naša lepa slovenska pesem iz mladih src ter nas vse oživela in nam vlila novega navduševanja. Bodi pevcem izrečena za lepe urice iskrena zahvala še na tem mestu! Društvo pa pojde v novi prosvetni sezoni s podvojenimi silami na delo za Boga in narod svoj.

Tekma ženjc v Goselni vasi. Kat. slov. izobr. društvo v Dobrli vasi priredi v nedeljo 7. julija pri Eberweinu v Goselni vasi tekmo ženjc s sledečim sporedom: Pozdravni nagovor, govor zastopnika zveze, povorka žanjic z godbo na Eberweinovo njivo in tekma, prosta zabava. Sodeluje

godba požarne brambe Dobrla vas in moški zbor. Prihitite od blizu in daleč! Začetek ob 3. uri pop. Odbor.

GOSPODARSKI VESTNIK

Boljše cene za svinje. V vigredi smo prorokovali, da se bodo v poletnih mesecih cene za svinje dvigale. Resnično zamoremo v zadnjih tednih opazati lahen dvig. Višina njihova sicer še nikakor ni zadovoljiva, vendar že danes odsvetujemo pomnožitev števila prašičev ali svinj na posestvih. Ličenčni prispevek, ki je predpisan za koruzo in ječmen, ima to nalogo poleg druge, da omogoči gorskim kmetijam pridelovanje lastne krme. V kratkem menda tudi izide postava, ki bo odredila najvišje število svinj, ki jih sme kdo rediti na posestvu. Število bo določeno v zvezi z obsegom obdelane zemlje. Računati moramo nadalje, da bo inozemska konkurenca trajala naprej, smemo pa upati, da bo avstrijski trg naprej sprejemal predvsem domače blago, ne da bi bile pri tem ogrožene cene.

O košnji in senu. V švicarskem Liebefeldu so napravili poizkus, kako vplivata košnja in način sušenja na količino in kakovost sena. Poizkusi so pokazali: 1. Za pridelek in kakovost sena sta poleg zemlje in ruše odločilna čas košnje in sušenje. Odlaganje košnje je napačno. Trava za seno mora biti pokošena, ko začenja cveteti zgodnja trava. 2. V krajih, ki so ugodni za krmo, omogoči zgodnja košnja namesto dveh tudi tri košnje. Pri trikratni košnji je jesenski trave manj kakor pri dvakratni košnji. 3. Sušenje na ostrvi ali kozolcih izboljša kakovost sena. Posebno je tako sušenje priporočljivo pri neugodnem vremenu in za vso bolj listnato krmo (deteljo, lucerno i. dr.).

Gospodarji, tod bodite moderni! Najdobičkanostnejša kmetijska zboljšava je naprava nepropustnega gnojišča in gnojnih jam. „Dosti dobrega hlevskega gnoja, dosti krme, dosti dobre živine!“ Vrednost in učinkovitost gnoja na polju zavisi od pravilnega oskrbovanja in ravnanja z gnojem. Čestokrat ima slabo oskrbovan, od dežja izpran, plesniv, od sonca in vetra izsušen gnoj komaj desetinko vrednosti in učinkovitosti od dobro oskrbovanega gnoja. En voz pravilno oskrbovanega gnoja je toliko vreden, kot deset slabo oskrbovanega. Na eni strani kupujejo mnogi draga enostranska umetna gnojila, na drugi strani puščajo propadati dragoceni hlevski gnoj, ki ga ne moremo nadomestiti z nobenim umetnim gnojilom. Milijonske vrednosti gredo našemu gospodarstvu s slabim oskrbovanjem gnoja v izgubo: v zrak, v vodo in v podtalje. Pravilno oskrbovanje hlevskega gnoja pa je mogoče edino v urejenih, nepropustnih gnojiščih, zbiranje dragocene gnojnice pa z urejeno kanalizacijo, nepropustnimi stajami, nepropustnimi odtočnimi jarki in z gnojnično jamo. Ali ste že preizkusili, kako čudovito je delovala pravilno uporabljena gnojnica na travniku, v polju, v sadovnjaku? Radi tega: v vsako gospodarstvo urejeno, nepropustno, po možnosti betonsko gnojišče in betonsko gnojnično jamo! Gnojišče odmerimo po 3 do 4 kv. metre na odrastlo govedo. Postavimo ga po možnosti na severno senčno lego, vsaj 3 do 4 metre od hlevskega zidu, Gnojnična jama, v velikosti 1½ do 2 kv. metra za vsako odrastlo govedo, naj bo čim bližje hleva pod gnojiščem ali poleg tega ter v visečih legah preskrbljena s samodelnim odtokom gnojnice. Gospodarji! Pri gnoju je temelj vseh zboljšav v poljedelstvu, travništvu in živinoreji!

Ti očeta do praga... Dan na dan srečujemo berače. Razen na mlade brezposelnike in delomrznike naletimo pogosto tudi na starčke in starke, ki se jim bere z obraza, da so nekoč preživljali lepše čase. Mnogo te kričeče siromaščine bi ne bilo, če bi imeli otroci teh siromakov do njih več sočutja ter se bi zavedali, da so starši često zanje stradali in trpeli. Pogosto so med berači užitekariji, ki so izročili sinovom čedne kmetije, si izgovorili v brigi za otroke premalo užitka, ob prvem večjem sporu pa bili postavljeni na cesto. V današnjih razrvanih časih prihaja žal vedno bolj do veljave pregovor, da dvanajst sinov še lastnega očeta ne more rediti. Čim več je otrok, tem rajši valijo dolžnost do staršev na drugega. Često prihajajo na občine ljudje, ki živijo pri lastnih otrocih, toda zanje ni žlice pri domači skledi in ne kruha v miznici. Za brezsrčne otroke bi bila potrebna postava, ki bi jih učila dolžnosti do starišev ter jih ob-

varovala pred neizprosnim povračilom po tisti stari resnici: Ti očeta do praga, sin tebe čez prag!

Beljaški trg minulega tedna: Karfijol (kg) 1.60, repa 1.60, pesa 1.40, kumare 1.—, solata 10, izluščen grah 90, izluščen bob 80, čebula 60, špinača 60, hren 1.80, peteršilj 1.40, kislo zelje 60, kislja repa 50, namizna jabolka 2.— do 2.80, goveje meso 1.80—2.40, telečje meso 1.80—2.80, svinjsko 1.80 do 2.80, ovčje 2.40—3.60, prekajeno 2.60, orehi 1.20, črešnje 1.60, suha jabolka 1.20, suhe hruške 1.20, suhi češplji 1.20, jagode (liter) 2.—, sladka smetana 4.—, kislja 2.40, čajno maslo 4.80, sirovo maslo za kuho 3.80, strd 4.80, stare kokoši 2.80, jajca 9 g za komad.

ZANIMIVOSTI

Nekaj stare modrosti.

Stari narodni pregovori pričajo, da so naši predniki dobro znali opazovati življenje. Leta 1832 je priobčil nemško pisani „Ilirski list“ petsto slovenskih pregovorov, iz katerih izberemo par najboljših in vam jih podajamo:

Bog oblači, Bog prevedri,
Bolje poštenje, kakor življenje,
Bolji je dober beg od slabega boja,
Brez gnoja ni prosa,
Če več bab okoli otroka hodi, bolj je kilov,
Dober prijatelj je bolj kot denar,
Dosti je prijatelj, dokler jedo,
Gospoda si oči ne skljuje,
Kakor ogovor, tako odgovor,
Kakor preja, tako platno,
Kar se pri igri dobi, to se pri igri zgubi,
Kdor za tuje prime, ob svoje pride,
Kogar ljubim, tega bijem,
Kopito po nogi, ne nog po kopitu,
Krotkih ovac gre mnogo v hlevac,
Mlad mesec ne sveti vso noč,
Mlad zna, star mora umreti,
Ne stoji na zemlji dom, stoji na ženi,
Mrtvih zob ne boli,
Pava lepša perje, ženo mož,
Pravic je veliko, pravice malo,
Tudi modri možje včasih greše,
Zakon brez otrok — dan brez sonca,
Ženi sine, kadar hočeš — ženi hčere, kadar moreš,
Zložne ideš, dalje prideš,
Česar ne vidi oko, srce ne poželi,
Česar v glavi ni, peta namesti,
Ena domovina, ena gospodinja,
Kakor se posoiuje, tako se vračuje,
Kdor ni len orat, kmalu bo bogat,
Lahko je s tujim polenom orehe klatiti,
Pohvala je možu poguba,
Stara mera in stara vera, to drži,
Strah je dobra reč pri hiši,
Tudi štete ovce volk poje,
Večko že imajo ljudje, a dosti nikoli,
Vsaka krava svoje tele liže,
Ženi se bližje, kot moreš, botri se dalje, kot moraš,
Žganci streho dero, štruklji po svetu ženo.

Strašna eksplozija municijske tovarne v Nemčiji. V Reinsdorfu blizu Wittenberga v Nemčiji je obratovala municijska tovarna, ki je izdelovala dinamit in smodnik. Zadnje čase so v tej tovarni delali noč in dan. 13. junija pa je cela tovarna zletela v zrak. 30 km daleč so popokale šibe v oknih, plamen se je videl več deset kilometrov daleč. Nihče, ki je bil ob času eksplozije na kraju nesreče, ni ostal nepoškodovan. V usodnem trenutku se je mudilo v tovarni 300 delavcev, od katerih je okoli 100 mrtvih, ostali pa so težje ali lažje ranjeni. Takoj po eksploziji so objekte zastražili z močnimi kordoni orožništva, policije in pomožnimi četami, dostop je bil med odvažanjem mrtvih in ranjenih strogo zabranjen vsakomur.

Zlato dvigajo z morskega dna. 7. majnika leta 1915 je nemška podmornica potopila v bližini irske obale veliki ameriški parnik Lusitania. Parnik je vozil s seboj velike množine zlata in rajzličnejših dragocenosti. Amerika je Nemcem to delo tedaj strašno zamerila in se odločila stopiti v vojsko proti njej. Sedaj iščejo potopljeno ladjo, da dvignejo njen zlati zaklad. Neka angleška družba si je nabavila posebno potapljaško ladjo, ki je že odplula na morje, kjer bo iskala mesto, kjer se je

pred 20 leti potopila Lusitania. Seboj vozi ta ladja poseben podmorski balon, ki bo sprožil električni signal, čim zadene ob kako trdo reč. Sodijo, da leži Lusitania kakih 150 m pod morjem. Iskanje pa je izredno težavno, ker je ladja tudi ob potapljenju še vozila s precejšnjo brzino. — Istočasno se je posrečilo neki švedski pomorski družbi, da je dvignila ladjo, ki je bila potopljena leta 1721 z vso rusko blagajno vred. Našli so jo globoko v morskem dnu, vso zaraščeno z morskimi rastlinjem. Bogati zlati zaklad so si delili družba ter dva švedskega muzeja.

Nekaj o Aziji. Azijo vedno bolj omenjajo listi zato par podatkov o njej. Najznačilnejše za ta vzhodni kos zemlje je, da se prebivalstvo povprečno nikjer ne množi tako naglo, kakor na tem kontinentu. Indija, ki je angleški dominijon, je imela leta 1901 290 milijonov prebivalcev, danes pa jih šteje že nad 360 milijonov. Kitajcev je v Aziji 440 milijonov, so le malo borben, pa izredno delaven narod. Kitajska danes več uvažja, kot prodaja. Sploh je opaziti, da postaja vprašanje prehrane azijskega prebivalstva vedno težje. Če samo pomislimo, da bo imela Indija čez 15 let 427 milijonov prebivalcev, vidimo vso ostrino vprašanja prehrane. Indija in Kitajska že danes uvažata živež, neobdelane in rodovitne zemlje pa je vedno manj. Ni torej čuda, če raste strah pred poplavo rumenega plemena.

Človeški glas se v tisočletjih spreminja. Nek ameriški list je priobčil pred kratkim zanimivo razpravo, po kateri se je človeški glas skozi tisočletja menjal. Nekdaj je bil človeški glas zelo visok, danes pa je vedno globlji. Dobri tenorji so vedno bolj redki. Po strokovnjakovem mnenju je med pevci danes največ baritonistov. Čez neko dobo let pa bodo vsi moški basisti. Učenjak je pozabil povedati, kako je z ženskim glasom. Menda je ostal na isti višini od prve žene do danes.

Nenavadna riba v Jadranskem morju. Ribiči iz Pulja so že več dni zaman zasledovali ribo nenavadne velikosti in oblike. Končno se je enemu posrečilo, da jo je zadel z ostvo. Toda riba je njegov čoln vlekla cele 4 ure sem in tja po pristanišču, dokler se nekemu uradniku ni posrečilo, da se ji je približal z motornim čolnom in ribo ustrelil. Bila je dolga dva in pol metra, visoka eden in pol metra in široka ¾ metra. Imela je majhno žrelo, velike oči, na hrbtu in trebuhu pa veliko plavut. Pravijo ji riba-luna.

Mati 26 tujih otrok. V Newportu, glavnem mestu angleškega otoka Wighta, je nedavno umrla žena, ki je zaslužila, da se nanjo ohrani spomin. Bila je bogata, s svojim bogastvom pa je v teku let posinovila in pohčerila nič manj nego 26 zapuščenih otrok ter jim ustvarila eksistence. Svoje imetje je porabila za vzgojo svojih varovancev in odklanjala vsako podporo. Ko je umrla, je objokovalo svojo mater 26 otrok. „Bila je najčudovitejša žena, kar sem jih videl,“ ji je govoril župan na grobu.

Že spet potres. Komaj se je svet oddahnil od grozne novice z otoka Formoze, že je došla vest o drugem potresu na vzhodu. Minuli teden je v Iranu potres uničil cele okraje. Tresti se je začela zemlja že sredi aprila, sunki so postajali vedno hujši, končno so se začele podirati hiše in razvaline so pokopale stanovalce. Iz glavnega mesta Perzije Teherana poročajo, da so pod razvalinami našli že 550 mrtičev, da pa jih je pokopanih še stotine. Cele ceste so sama podrtija. Zemlja pa se lahko trese še naprej.

Za tiskovni sklad so darovali: Tone Sloki, Celovec, 3; Franjo Celnar, Celovec, 2; Andrej Hebjav, Šmartno, 2.20; Matevž Wornig, Glinje, 2; Hranilnica in posojilnica Št. Janž, 35; Josip Döbernik, Rožek, 2; Franjo Celnar, Celovec, 0.50; Florijan Jan, Celovec, 2; Tone Sloki, Celovec, 3; Franjo Celnar, Celovec, 1; Štefan Bayer, Loga vas, 3.50 S. Vsem darovalcem najlepša hvala!

Listnica uredništva. G. J. R. Hvala za poslano! Tovrstni prispevki so nam vsikdar dobrodošli. Nadaljuj! — Č. dr. F. Z. Sprejeli že prej od drugod. Se priporočamo za drugič. — G. J. O. Hvala! Priobčimo. — P. S. O nečuvni propagandi za omenjeno prireditve smo obveščeni. Z isto pravico najmanj bi smeli i mi prositi za slično priporočilo. Oddali vse na pristojno mesto. — I. J. Korajžo! Zgodovine ne delajo ljudje. — T. M. Ne! Narodnega dela najdeš dovolj tudi v podrobnem. Širi naš tisk! — **Dopisnikom in sotrudnikom:** Kratkih, jedrnatih prispevkov smo vsikdar veseli in naj si je njihova vsebina tudi bolj krajevnega značaja. Pozdrav!